

geteem bij zijn graf zou hebben gewenscht. Neen, de afgoderij met Nieuwenhuizen's persoon gedreven, de latere zelfaanbidding der maatschappij in haren stichter is te walgelijk, te verachtelijk, dan dat het den tegenwoordigen hoofdbestuurderen niet wel eene gouden eerepenning waard zou zijn, zoo iemand voldingend door hoogere critiek de onechtheid kon bewijzen van die boekdeelen vol holle „selbstprahlerei" die thans noch altijd op naam van het „Nut" geboekt staan. En al geef ik toe, dat ook Jan Nieuwenhuizen wel geen voorbehoedmiddel tegen de geestdoodende uitwerking van die dikke wierookwalmen zal bezeten hebben, die jaarlijks in den vorm van aanspraken en cantate's voor hem ontstoken werden, toch voelt ieder dat men geen stichter zelfs van zulk een maatschappij kan zijn, zonder die zekere mate van zedelijke divinatie te bezitten die nog wel iets anders in het menschenhart bespeurt dan Coenraad Werts er bij Nieuwenhuizen in zag.

Neen, al weten we weinig van Nieuwenhuizen, toch toont zijn gansche verschijning dat hij door het „vleidend choor zijner panegyristen" is miskend. Er was in dien man veeleer iets, dat ons prettig aandoet. Reeds dat hij gevoel voor den jammerkreet zijns volks had, in een tijd waarin verreweg de meesten dien gedachteeloos aanhoorden, pleit voor de warmte van zijn hart. Dat hij 't niet bij jammeren over dien jammer liet, maar al pratend nadacht over de oorzaak van dien droevigen toestand, of eenzaam liep te peinzen over een middel waardoor dat kwaad verholpen kon, toont dat er een volksfilozoof in hem huisde, zoo als Holland er maar weinigen heeft gehad. En dat de pratende denker het niet bij tijdsbespiegelingen liet, maar zelf de handen uit de mouwen stak, om den augias-stal te helpen reinigen, het aandorst om zelf de uitgedachte geneesmethode toe te passen, en zelf aan het kisten op den dijk ging toen anderen het vloedwater maar lieten binnenstroomen, doet ons in hem een man van dien practi-